

Granskning av regionens arbete med miljömål

Rapport

Region Gotland

KPMG AB

2023-06-15

Antal sidor: 21 exkl. bilagor

Antal bilagor: 1

Region Gotland

Granskning av regionens arbete med miljömål

2023-06-15

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	4
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	4
2.2	Revisionskriterier	5
2.3	Metod	5
3	FN:s globala mål och Agenda 2030	6
3.1	Nationella miljömål	6
4	Resultat av granskningen	7
4.1	Koncernstyrkort	7
4.2	Regionala mål avseende miljön	7
4.3	Regionens arbete med miljömålen	11
4.4	Samverkan i arbetet för att uppnå miljömålen	17
4.5	Uppföljning av miljömålen	18
5	Slutsats och rekommendationer	20
6	Bilagor	22
6.1	Bilaga A: Nationella miljömål	22

1 Sammanfattning

Vi har av Region Gotlands revisorer fått i uppdrag att granska regionens arbete med miljömässiga målsättningar. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Syftet med granskningen har varit att kartlägga hur regionen arbetar med att genomföra de nationella och regionala miljömålen.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att regionen genomför ett miljöarbete i enlighet med de nationella miljömålen, men att det finns förbättringsområden för att intensifiera arbetet framåt.

Vår granskning visar att det har upprättats regionala miljömål och att dessa tar avstamp i de nationella miljömålen, genom såväl regional utvecklingsstrategi (RUS) som genomförandeprogram för klimat, miljö och energi. Av genomförd granskning och genomförda intervjuer framgår att det för förvaltningarna är otydligt om och hur RUS och genomförandeprogram ska fungera som interna styrsignaler för verksamheten. Vi bedömer därför att det är av vikt att regionstyrelsen tydliggör hur resterande nämnder och förvaltningar ska arbeta med och implementera de styrande dokumenten.

Vad gäller regionens interna arbete med miljömålen konstaterar vi att regionen har ett antal ekologiska miljömål i koncernstyrkortet, men att det i dagsläget saknas ett aktuellt program för regionens interna arbete med miljömålen. Detta eftersom regionen befinner sig i en övergångsperiod mellan det tidigare miljöprogrammet och det kommande hållbarhetsprogrammet. Inför kommande program är av vikt att regionstyrelsen tydliggör vad nämnder och förvaltningar ska leverera inom området. Vi bedömer även att det är av vikt att det interna miljöarbetet konkretiseras i handlingsplaner och särskilda aktiviteter på verksamhetsnivå, likväl att det skapas ett system för att följa upp handlingsplanerna. I detta arbete krävs även resurser och kompetens för att hålla ihop arbetet på en regionövergripande nivå, och en omprioritering av regionens redan befintliga resurser kan därmed vara nödvändig.

Graden av samverkan avseende miljömålen skiljer sig mellan förvaltningarna, och den interna samverkan kan intensifieras. Bedömningen grundar vi på att det saknas uttalad samverkan för några förvaltningar samt att det krävs en tydligare samverkan på övergripande nivå avseende miljömålen.

Vi bedömer att återrapporteringen till regionstyrelsen avseende de ekologiska miljömålen i styrkortet är tillräcklig. Framgent är att det dock av vikt att det skapas system för uppföljning av mål, aktiviteter och indikatorer i relation till det kommande hållbarhetsprogrammet. Här har regionstyrelsen ett ansvar att strukturera denna uppföljning på en regionövergripande nivå.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi regionstyrelsen och i tillämpliga fall granskade nämnder att:

- Tydliggöra nämndernas uppdrag inom området
- Ge nämnderna i uppdrag att ta fram handlingsplaner med aktiviteter för miljöarbetet

Region Gotland

Granskning av regionens arbete med miljömål

2023-06-15

- Tillse att nämnderna får tillräcklig vägledning och stöd i framtagandet av handlingsplaner
- Överväga att ta fram formella samverkansöverenskommelser mellan regionens verksamheter inom ramen för det kommande hållbarhetsprogrammet
- Tillse att det finns system för uppföljning av mål och aktiviteter kopplat till miljömål
- Säkerställa att de resultat som framkommer av uppföljningen analyseras och utvärderas
- Överväga att följa upp eventuella riskområden kopplat till miljön inom ramen för den interna kontrollen

Då regionen befinner sig i en övergångsperiod mellan det tidigare miljöprogrammet och ett nytt hållbarhetsprogram, rekommenderar vi även revisionen att genomföra en uppföljande granskning om cirka två år.

2 Bakgrund

Sveriges miljömålssystem, som antogs av riksdagen 1999, består av ett övergripande generationsmål, 16 miljö kvalitetsmål samt ett antal etappmål. Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation överlämna ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Miljömålssystemet syftar till att bidra till genomförande av den miljömässiga dimensionen av Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen. Miljömässiga utmaningar är ofta globala, men lösningarna i regel lokala och regionala. För att Sverige ska nå miljömålen måste samverkan och arbete ske tillsammans på såväl nationell som regional nivå.

Av regeringsformen 1 kap. 2 §, framgår att det allmänna ska främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer. Med utgångspunkt från detta, konstaterar regeringen att det är av vikt att globala och nationella åtaganden omsätts i praktisk handling på lokal och regional nivå. Kommuner och regioner bär därmed stor del av ansvaret att genomföra Agenda 2030 och nationella mål inom området, med möjlighet att utifrån sina respektive förutsättningar och utmaningar definiera och prioritera genomförandet.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Granskningen har syftat till att kartlägga hur regionen arbetar med att genomföra de nationella och regionala miljömålen.

Granskningen har berört följande revisionsfrågor:

- Har regionen upprättat regionala mål som tar avstamp i de nationella miljömålen?
- Har dessa mål implementerats i samtliga verksamheter?
- Sker samverkan med andra aktörer inom området, i syfte att nå de nationella och regionala miljömålen?
- Har regionen upprättat system och rutiner för en tillfredställande intern kontroll och uppföljning av miljömålen?
- Sker en återrapportering till regionstyrelsen avseende måluppfyllelsen?

Granskningen har omfattat Region Gotlands övergripande strategiska arbete för genomförande av miljömål. Granskningen har avgränsats till att omfatta regionstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, hälso- och sjukvårdsnämnden, miljö- och byggnämnden, socialnämnden och tekniska nämnden.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller:

- Regeringsformen, 1 kap.§ 2
- Kommunallagen 6 kap. § 6
- Agenda 2030
- Nationella miljömål
- Tillämpbara interna regelverk och policys

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer med berörda representanter från regionen. Dokument av relevans för granskningen har granskats såsom regional utvecklingsstrategi, genomförandeprogram för klimat, miljö och energi, handlingsplaner, verksamhetsplaner, verksamhetsberättelser och olika uppföljningsdokument.

Intervjuer har genomförts med följande funktioner:

- Regionstyrelsens presidium
- Tf. regiondirektör och förvaltningsdirektör för regionstyrelseförvaltningen
- Förvaltningsdirektörer för hälso- och sjukvårdsförvaltningen, tekniska förvaltningen, samhällsbyggnadsförvaltningen, utbildnings- och arbetslivsförvaltningen samt socialförvaltningen
- Ekostrateger, regionstyrelseförvaltningen
- Miljö- och säkerhetssamordnare samt beställarchef¹, hälso- och sjukvårdsförvaltningen
- Samordningsansvarig för miljöplan, socialförvaltningen
- Verksamhetsutvecklare med fokus på hållbarhet, tekniska förvaltningen

Samtliga som intervjuats i granskningen har fått möjlighet att faktakontrollera rapporten.

¹ Beställarchef har ett övergripande samordningsansvar för förvaltningens miljöplan, varpå denna funktion intervjuats tillsammans med förvaltningens miljö- och säkerhetssamordnare

3 FN:s globala mål och Agenda 2030

FN:s globala mål, också kallade Agenda 2030 – målen, består av 17 globala mål. Målen syftar till att utrota fattigdom, stoppa klimatförändringar och skapa fredliga och trygga samhällen. Målen antogs av världens stats- och regeringschefer i september 2015. Målen ska bidra till socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling, och tar sikte på år 2030.

Nedan presenteras de globala målen i en översiktlig bild:

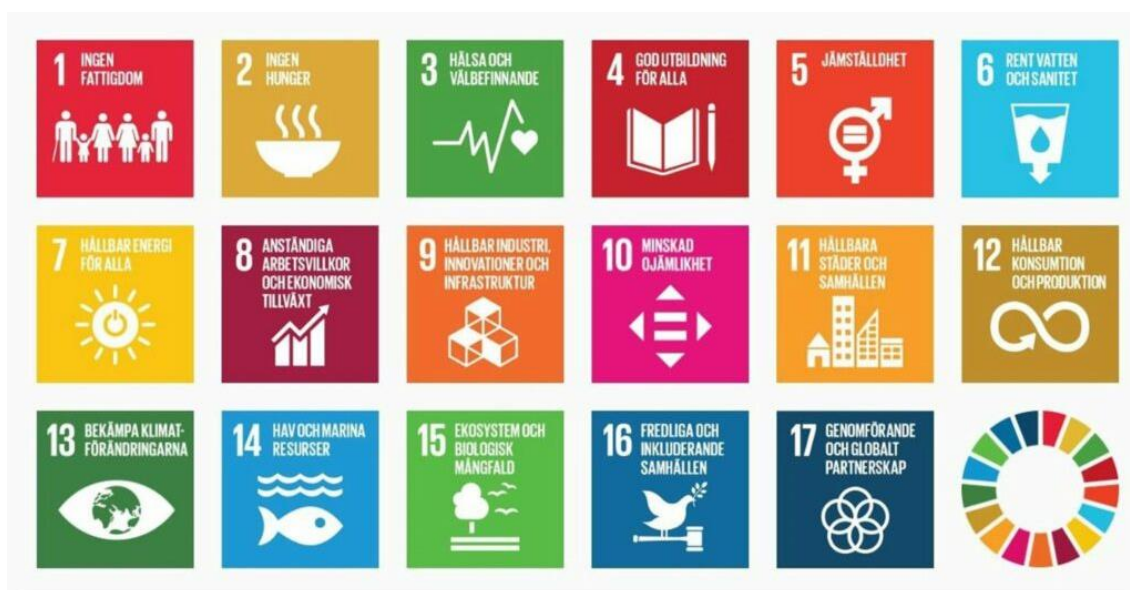

Bild 1: Hämtad 2023-04-28 på fn.se

3.1 Nationella miljömål

Riksdagen antog 1999 Sveriges miljömålssystem som syftar till att bidra till genomförande av den miljömässiga dimensionen av Agenda 2030, och de globala hållbarhetsmålen. Miljömålssystemet är uppbyggt utifrån tre nivåer där generationsmålet utgör den första nivån. Nästa nivå är 16 miljö kvalitetsmål och den tredje nivån är ett antal etappmål. Etappmålen beskriver en önskad omställning av samhället, och syftar till att bidra till uppfyllandet av generationsmål och miljö kvalitetsmål.

De nationella miljömålen tar sikte 2030 i enlighet med Agenda 2030. Etappmålen har i vissa fall en längre horisont för uppföljning. Se bilaga A för en presentation av generationsmål, miljö kvalitetsmål och etappmål.

4 Resultat av granskningen

4.1 Koncernstyrkort

Region Gotland har i *Strategisk plan och budget 2023–2025*² 18 regionövergripande mål. Målen sträcker sig över en fyraårsperiod och gäller för samtliga nämnder och förvaltningar. Regionens koncernstyrkort utgår från två perspektiv, samhälle och verksamhet, med ett antal utpekade målområden och mål. Inom perspektivet samhälle finns målområdena social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Inom målområdet ekologisk hållbarhet finns tre mål³:

- Gotlands klimatavtryck minskar (mål 7)
- Tillgången till vatten av god kvalitet är långsiktigt säkrad (mål 8)
- Hållbara val bidrar till ansvarsfullt samhällsbyggande som minskar belastningen på ekosystemen (mål 9)

Av den strategiska planen framgår att en ny styrmodell för Region Gotland ska implementeras med start 2024.

4.2 Regionala mål avseende miljön

Följande avsnitt innehåller en beskrivning av Region Gotlands regionala miljömål. Regionens miljömål finns specificerade i dess Regionala utvecklingsstrategi (RUS)⁴ som tar sikte på 2040, och tar avstamp från de nationella miljömål som presenteras i bilaga A. Utifrån RUS:en har regionfullmäktige fastställt tre genomförandeprogram, som beskriver hur strategin ska genomföras;

1. Genomförandeprogram: Kraftsamling för hälsa och ett socialt hållbart Gotland⁵
2. Genomförandeprogram för näringslivets förutsättningar och innovation⁶
3. Genomförandeprogram för klimat, miljö och energi⁷

Det är framför allt det sistnämnda programmet som är av relevans i denna granskning.

Regionfullmäktige antog 2015 en miljöpolicy med tillhörande miljöprogram, som sträckte sig till 2020. Miljöprogrammet är inte formellt upphävt, men programmets slutdatum har passerats. Inom ramen för det tidigare miljöprogrammet hade nämnder och styrelse i uppdrag att ta fram handlingsplaner vars åtgärder skulle integreras i nämndernas och styrelsens ordinarie verksamhetsplaner. I genomförandeprogrammet för klimat, miljö och energi finns inget motsvarande uppdrag till Region Gotlands nämnder och förvaltningar. I programmet ges förslag på aktörer som behöver arbeta

² Antaget av regionfullmäktige 2022-11-21 RF § 207

³ Av den strategiska planen framgår även mål inom perspektivet verksamhet. I denna granskning redogör vi ej för dessa mål, då de inte har en tydlig koppling till de nationella miljömålen.

⁴ Antagen av regionfullmäktige 2021-02-22 § 4

⁵ Antaget av regionfullmäktige 27 mars 2023

⁶ Antaget av regionfullmäktige 20 juni 2022 RF § 102

⁷ Antaget av regionfullmäktige 20 juni 2022 RF § 103

Region Gotland

Granskning av regionens arbete med miljömål

2023-06-15

med prioriteringarna, där exempelvis regionstyrelseförvaltningen och teknikförvaltningen anges.

Genomförandeprogrammet visar vad som ska åstadkommas till och med 2027 i samhandling mellan regionens olika utvecklingsaktörer inom områden där ingen aktör ensam har rådighet eller kapacitet, och tar därmed ett bredare grepp än miljöprogrammet och inkluderar andra aktörer än Region Gotland.

I faktakontroll framförs att regionens interna miljöarbete, sedan miljöprogrammets avslut 2020, reglerats av de övergripande mål som finns i nuvarande koncernstyrkort. Något särskilt uppdrag att implementera de mål som finns i genomförandeprogrammet har ej givits ännu.

Vidare framförs att det pågår ett arbete med att ta fram ett nytt internt hållbarhetsprogram. Arbetet har inletts i april 2023. Enligt uppgift avses hållbarhetsprogrammet reglera Region Gotlands interna arbete med miljömålen framåt, likt det tidigare miljöprogrammet.

4.2.1 Regionövergripande mål

Region Gotlands RUS utgår ifrån regionens vision; Gotland – en kreativ ö med plats för hela livet, med tre tillhörande övergripande mål. De övergripande målen tar avstamp i de utmaningar och förutsättningar Region Gotland har och beskriver önskat läge och tillstånd för regionen år 2040. Utifrån de övergripande målen finns ett antal konkretiserade effektmål. Varje effektmål har även ett antal indikatorer och nyckeltal för uppföljning.

Effektmålen har koppling till Agenda 2030, de globala målen samt de nationella miljömålen.

I nedanstående tabell presenteras regionens vision och effektmål som ska vara uppnådda till 2040.

Vision: Gotland – en kreativ ö med plats för hela livet	
Visionsmål 2040	
Gotland är ett tryggt och inkluderande samhälle med livskvalitet för alla	
Gotland är en förebild i energi- och klimatomställningen	
Gotland är en nytänkande tillväxtregion med utvecklingskraft	
Effektmål 2040	
En god, jämlik och jämställd hälsa	En trygg och attraktiv livsmiljö med goda uppväxtvillkor
God beredskap och god förmåga att hantera samhällsstörningar	God utbildningsnivå och goda förutsättningar för livslångt lärande

Region Gotland

Granskning av regionens arbete med miljömål

2023-06-15

Ett klimatneutralt Gotland	Ett energisystem baserat på förnybar energi
Säkrad tillgång till vatten och god kvalitet och kvantitet	Hållbara kretslopp
Säkrad biologisk mångfald	God konkurrenskraft och tillväxt i näringslivet
En inkluderande arbetsmarknad där kompetensen möter behoven	God tillgänglighet och hållbara kommunikationer

4.2.2 Genomförandeprogram

I regionens genomförandeprogram för klimat, miljö och energi framgår fyra prioriteringar, åtta mål och 14 insatsområden. Vissa av målen har även ett antal delmål. Programmet sträcker sig mellan 2022 – 2027. Målen utgår från regionens övergripande mål som framgår av regionens utvecklingsstrategi⁸. Av genomförandeprogrammet framgår att regionens mål kopplar an till Agenda 2030:s mål 6, 13, 14 och 15⁹.

I nedanstående tabell presenteras de mål och insatsområden som finns med i programmet. I kolumnen längst till höger presenteras även den koppling målen har till de nationella miljö kvalitetsmålen.

Genomförandeprogrammet för klimat, miljö och energi 2022 – 2027		
Prioritering / mål	Insatsområden	Koppling till nationella mål
<p>Stärka tillgängligheten</p> <ul style="list-style-type: none"> Växthusgasutsläppen från transporter på Gotland har minskat med minst 70 % jämfört med 2010 års nivå. Infrastruktur för publikt elektrisk laddning och publika försäljningsställen för förnybara drivmedel är godtagbar över hela Gotland. Minst en operatör flyger kommersiellt 	<ul style="list-style-type: none"> Dialog och påverkansarbetet gentemot Trafikverket, regering och riksdag när det gäller färjetrafiken. Dialog och påverkansarbete för fler fossilfria alternativ på ön. Fossilfritt flyg: Samverkan för att Gotland ska vara top-of-mind för elflyg. Insatser för att öka kollektivtrafikresandet och kombinerat resande m.fl. Identifiera vilka behov som kan uppstå på det gotländska vägnätet, kopplat till klimatförändringar. 	<p>Begränsad klimatpåverkan</p> <p>Frisk luft</p>

⁸ Se avsnitt 4.2.1

⁹ Se avsnitt 3

<p>med elflyg till och från Gotland.</p>		
<p>Gå före i klimat- och energiomställningen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utsläppen av växthusgaser har kontinuerligt minskat med 10–15 % per år jämfört med föregående år. • Gotland har klarat av förnybarhetsmålet för energi. 	<ul style="list-style-type: none"> - Koldioxidinfångning och materialomställning inom cementindustrin. - Infrastruktursatsning i elnätet i tillräcklig omfattning för att möjliggöra elektrifieringens bidrag till energiomställningen, inklusive ny fastlandsförbindelse. - Klimatvärdering av alla projekt och investeringar med offentlig finansiering. - Klimatneutral livsmedelsproduktion med hållbar markanvändning. 	<p>Begränsad klimatpåverkan</p> <p>Frisk luft</p>
<p>Säkra miljö och vatten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gotland ska ha uppfyllt eller vara nära att nå minst ett av miljö kvalitetsmålen <i>Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Hav i balans samt levande kust- och skärgård</i> samt <i>Myllrande våtmarker</i>. • Gotland ska ha uppfyllt eller vara nära att nå tre av miljö kvalitetsmålen <i>Frisk luft, Bara naturlig försurning, Giffri miljö, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, God bebyggd miljö</i> samt <i>Ett rikt växt- och djurliv</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> - Framtida tillgång till grundvatten. Modellberäkningar, simuleringar och visualiseringar. Beslutsstöd och juridik. - Effektivare vattenhantering. Praktiskt utvecklingsarbete, både när det gäller tillgång/lagring och användning av vatten inom industri, livsmedelsbransch, besöksnäring m.fl. branscher. - Gör en genomlysning hur de största avfallsflödena kan minska. Genomföra insatser inom avfallstrappans förebyggande steg. Stimulera återanvändning och minskad resursförbrukning. - Öka kunskapsunderlaget kring Gotlands biologiska mångfald och hur klimatförändringen kommer påverka, till exempel effekter av torka, invasiva arter, skogsbränder, höjda havsnivå, m.m. Initiera förebyggande åtgärder. 	<p>Ingen övergödning</p> <p>Levande sjöar och vattendrag</p> <p>Grundvatten av god kvalitet</p> <p>Hav i balans samt levande kust- och skärgård</p> <p>Myllrande våtmarker</p> <p>Frisk luft</p> <p>Bara naturlig försurning</p> <p>Giffri miljö</p> <p>Levande skogar</p> <p>Ett rikt odlingslandskap</p> <p>God bebyggd miljö</p>

		Ett rikt växt- och djurliv
<p>Skapa förutsättningar för byggande och bostadsförsörjning</p> <ul style="list-style-type: none"> Minst 25 % av flerfamiljbostadshusen som byggt på Gotland 2022–2027 är miljöcertifierade genom en etablerad tredjeparts-certifiering. 	<p>- Förbättrad dialog och samverkan i ett tidigt skede mellan bostadsmarknadens aktörer för att identifiera vilka hållbarhetsaspekter som är rimliga och ska prioriteras.</p>	God bebyggd miljö

4.2.3 Bedömning

Vi konstaterar att regionens utvecklingsstrategi innehåller ett antal regionala mål med koppling till de nationella miljömålen. Strategin har konkretiserats i ett antal genomförandeprogram, varav ett program har fokus på klimat, miljö och energi.

Vi bedömer därför att det har upprättats regionala miljömål, och att dessa tar avstamp i de nationella miljömålen. Vad gäller regionens interna arbete med miljömålen konstaterar vi att regionen har ett antal ekologiska miljömål i koncernstyrkortet men att regionen i dagsläget saknar ett aktuellt program som tydliggör regionens intentioner med miljömålen internt.

4.3 Regionens arbete med miljömålen

Region Gotland har, som tidigare nämnts, en regional utvecklingsstrategi på regionövergripande nivå. RUS:en med tillhörande genomförandeprogram sätter grunden för hur regionen ska arbeta strategiskt med miljömålen på en övergripande nivå i samverkan med andra. RUS:en är även en central utgångspunkt för styrningen av Region Gotlands nämnder och bolag. Samtliga nämnder med tillhörande förvaltningar ska därmed arbeta i linje med strategin.

I kommande avsnitt följer en presentation av respektive nämnds, med tillhörande förvaltning, arbete med miljömål och miljöaktiviteter.

4.3.1.1 Regionstyrelsen

Regionstyrelseförvaltningen bistår och stödjer regionstyrelsen i helhetsansvaret för regionens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Förvaltningens uppdrag delas in i tre olika processer;

- Huvudprocesser varav en är att främja social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet
- Ledningsprocesser varav en är att leda, styra och utveckla regionens verksamhet

- Stödprocesser varav en är att medverka till att regionens samtliga chefer och medarbetare har förutsättningar att hantera sina uppdrag och nå sina mål

Inom stödprocessen ska därmed regionstyrelseförvaltningen bistå resterande förvaltningar i strategiska miljöfrågor. Enligt lämnade uppgifter i faktakontroll har även regionstyrelsen avsatt medel i årets budget till regionstyrelseförvaltningen att bistå förvaltningarna med internt miljöarbete.

Inom förvaltningens avdelning för regional utveckling finns ett antal resurser som dels ska arbeta med sammanhållningen av genomförandeprogrammet för klimat, miljö och energi, dels med ärendehantering som har direkt koppling till miljöområdet.

I förvaltningens verksamhetsplan för 2023¹⁰, framgår att förvaltningen arbetar mot samtliga mål inom målområdet ekologisk hållbarhet. Regionstyrelseförvaltningen har ett antal prioriterade aktiviteter inom respektive mål. Några exempel på aktiviteter är att ta fram förslag på koldioxidbudget samt åtgärdsplan för att minska koldioxidutsläpp, utveckla insatser för att öka kollektivtrafikresandet tillsammans med teknikförvaltningen, aktivt delta i framtagandet och kravställandet av en ny VA-plan samt ställa klimatkrav vid upphandlingar. Av verksamhetsplanen framgår att avdelningen regional utveckling avser utveckla och stärka det interna hållbarhetsarbetet genom framtagande av ett nytt hållbarhetsprogram för Region Gotland.

Regionstyrelseförvaltningen har i dagsläget, utöver de aktiviteter som framgår av verksamhetsplanen, ingen aktuell handlingsplan¹¹ eller motsvarande där konkretiserade aktiviteter kopplat till miljömålen framgår.

4.3.1.2 Tekniska nämnden

Teknikförvaltningen tjänar tekniska nämnden, och bistår med service till invånarna inom områdena fastigheter/lokaler, gator/vägar, parker, kollektivtrafik, vatten och avlopp, avfallsfrågor samt renhållning och hamnar.

Av förvaltningens verksamhetsplan för 2023 framgår att förvaltningen arbetar utifrån samtliga mål inom målområdet ekologisk hållbarhet. Förvaltningen har ett antal prioriterade aktiviteter inom målen. Exempel är att minska koldioxidutsläppen med 12–15 procent per år, minska vattenförbrukningen för förvaltningens egna verksamheter samt lansera, kommunicera och etablera laddstolpar¹².

I intervju uppges att förvaltningen, utöver arbete med regionfullmäktiges mål, även arbetar utifrån regional utvecklingsstrategi och genomförandeprogrammet för klimat, miljö och energi. Vidare uppges att förvaltningen genomför åtgärder i form av energieffektivisering i fastigheter, avfallssorteringskampanjer och satsningar på hållbar mobilitet. Förvaltningen samarbetar även med interna och externa aktörer, bland annat Energicentrum Gotland, Länsstyrelsen och Hållbara Gotland.

¹⁰ Fastställd av regionstyrelsen 2022-12-14

¹¹ Förvaltningen tog inom ramen för det tidigare miljöprogrammet fram en handlingsplan som gällde till 2020

¹² Aktiviteten ingår även i ett särskilt uppdrag från regionfullmäktige, där tekniska nämnden uppdragits att utreda lämpliga platser och upplägg för att etablera ladd platser

2023-06-15

Av intervjuer framgår vidare att förvaltningens ledningsgrupp, i samarbete med Uppsala universitet och Åbo Akademi, tagit fram en hållbarhetsbudget. Budgeten är, enligt uppgift, en konkretisering av de mål och aktiviteter som framgår av genomförandeprogrammet för klimat, miljö och energi¹³. I budgeten finns ett antal aktiviteter och projekt, exempelvis solcellsinstallationer, årliga plockanalyser, utveckla och marknadsföra cykelvägar samt tariff på fossilbaserat bränsle. Av budgeten framgår även nyckeltal, mätdata och styreffekter. Dessa är sedan uppdelade på förvaltningens olika områden och projekt. Ett antal av dessa aktiviteter återfinns även i förvaltningens verksamhetsplan.

4.3.1.3 Hälso- och sjukvårdsnämnden

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen bistår hälso- och sjukvårdsnämnden som ansvarar för hälso- och sjukvården på Gotland¹⁴. Förvaltningen ansvarar för all offentligt finansierad hälso- och sjukvård på Gotland, förutom sjuksköterskeinsatser inom skola, hemsjukvård och särskilda boenden.

Av förvaltningens verksamhetsplan 2023¹⁵ framgår att förvaltningen arbetar utifrån samtliga mål inom målområdet ekologisk hållbarhet. Förvaltningen har ett antal prioriterade aktiviteter inom de ekologiska hållbarhetsmålen. Exempel på aktiviteter är att minska användningen av engångsmaterial och minskade läkemedelssubstanser i avloppsutsläpp från sjukhus.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har även tagit fram en handlingsplan för miljöarbete¹⁶. Miljöplanen syftar till att ge en färdriktning inom miljöarbetet, och innehåller tre prioriterade områden för verksamhetsår 2023:

- Identifiera förbrukningsvaror av engångskaraktär där användningen kan minska
- Mäta avloppsutsläpp från sjukhuset i syfte att följa upp minskade nivåer av läkemedelssubstanser
- Utse miljöombud inom förvaltningens verksamheter

Ovanstående områden tar avstamp i hälso- och sjukvårdens miljömål vilka är; minska klimatpåverkan, eftersträva giffri miljö och öka resurseffektiviteten. Av miljöplanen framgår även att förvaltningen avser implementera ett miljöledningssystem. Miljöplanen är övergripande och täcker in aktiviteter som har direkt och indirekt miljöpåverkan. Målen och aktiviteterna som framgår av miljöplanen kopplas även an till FN:s globala mål. Mål och aktiviteter i planen ska följas upp i årsbokslut.

Enligt uppgift har miljöplanen ännu inte fastställts av nämnden, och planen har nyligen arbetats fram. Med anledning av detta har aktiviteterna ännu inte implementerats fullt ut i verksamheten. Hälso- och sjukvårdsnämnden gav 2023-02-09 ett uppdrag till

¹³ Förvaltningen tog inom ramen för det tidigare miljöprogrammet även fram en handlingsplan som gällde till 2020

¹⁴ Inrymmer områdena akutsjukvård, primärvård, tandvård, ambulanssjukvård och sjukvårdsrådgivning

¹⁵ Fastställd av hälso- och sjukvårdsnämnden 2022-11-16

¹⁶ Fastställd av hälso- och sjukvårdsnämnden. Förvaltningen tog inom ramen för det tidigare miljöprogrammet även fram en handlingsplan som gällde till 2020

förvaltningen att ta fram en plan för implementering av miljöplanens mål och aktiviteter med start juni 2023.

4.3.1.4 *Miljö- och byggnämnden*

Samhällsbyggnadsförvaltningen bistår miljö- och byggnämnden i dess uppdrag, och hanterar frågor som rör bygglov, detaljplaner, miljö- och hälsoskydd, livsmedel och alkoholtillstånd och geografisk information. Nämnden har ett stort miljöansvar inom ramen för den myndighetsutövning som genomförs inom förvaltningen.

Av förvaltningens verksamhetsplan för 2023¹⁷, framgår att förvaltningen arbetar utifrån samtliga mål inom målområdet ekologisk hållbarhet. Förvaltningen har ett antal prioriterade aktiviteter inom de ekologiska hållbarhetsmålen. Exempel på aktiviteter är att färdigställa och implementera grönplanen, revidering av VA-planen tillsammans med teknikförvaltningen samt utbilda i och följa upp användandet i översiktsplanen i handläggningen. Förvaltningen arbetar även med projektet *Klart vatten*, som syftar till att uppmärksamma och informera fastighetsägare om vad som krävs för att åtgärda enskilda avlopp så att de uppfyller dagens krav på rening.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har i dagsläget, utöver de aktiviteter som framgår av verksamhetsplanen, ingen aktuell handlingsplan eller motsvarande där konkretiserade aktiviteter kopplat till miljömålen framgår.

I intervju uppges att regionen arbetar med att ta fram en grönplan som gäller Region Gotlands markinnehav. Planen ska kartlägga och beskriva regionens grönstruktur, det vill säga mark med växtlighet. Syftet med planen är att få en helhetsbild av naturens värden för långsiktig planering och skötsel av regionens mark. Grönplanens mål ska knyta an till de prioriteringar som görs avseende miljöområdet i regionens utvecklingsstrategi. Grönplanen är ännu inte beslutad.

Förvaltningen arbetar även med att ta fram klimatanpassningsplan vars riktlinjer kommer att finnas med i översiktsplanen. Inom ramen för detta arbete har även förvaltningen deltagit i ett arbete med att ta fram en översvämningskarta som baseras på skyfall och havsnivåhöjning. Utöver detta arbetar även förvaltningen med ett projekt som syftar till att framöver kunna vidta åtgärder för att återställa utdikade våtmarker. Projektet ska främja grundvattenbildning och biologisk mångfald.

4.3.1.5 *Socialnämnden*

Socialförvaltningen bistår socialnämnden i dess uppdrag och ansvarar för socialtjänst, äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade. Socialförvaltningen ansvarar även för kommunal hälso- och sjukvård.

Av förvaltningens verksamhetsplan 2023¹⁸ framgår att förvaltningen har prioriterade aktiviteter inom ett av de ekologiska hållbarhetsmålen (mål 7):

- Fortsatt arbete med miljöfrågor genom att bidra till minskad användning av engångsartiklar, hållbara transporter och miljömedvetna val i vardagen

¹⁷ Fastställd av miljö- och byggnämnden 2022-12-20

¹⁸ Fastställd av socialnämnden 2022-12-08

- Fortsätta arbeta mot ett mer digitalt arbetssätt, som leder till fortsatt minskat resande

Socialförvaltningen har tagit fram en handlingsplan för miljöarbete¹⁹. Handlingsplanen utgår ifrån Region Gotlands miljöprogram som antogs av regionfullmäktige 2015, och som sträckte sig till 2020. Handlingsplanen reviderades 2021. Av förvaltningens handlingsplan framgår att planen kan komma att revideras med anledning av nytt program. I förvaltningens handlingsplan framgår ett antal aktiviteter, åtgärder och nyckeltal. Exempel på aktiviteter är att inventera plastanvändning samt att byta ut engångsprodukter mot flergångsprodukter i tillämpliga fall.

4.3.1.6 Barn- och utbildningsnämnden samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen administrerar de verksamheter som barn- och utbildningsnämnden samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har ansvar för såsom förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola, särskola, barn- och elevhälsa, kulturskola, ungdomsgårdar samt utbildningar på gymnasial och eftergymnasial nivå.

I förvaltningens verksamhetsplan 2023²⁰ framgår att förvaltningen har prioriterade aktiviteter inom två av de tre ekologiska hållbarhetsmålen (mål 7 och 9). Exempel på aktiviteter är att utbilda för ökad medvetenhet utifrån agenda 2030 samt att vid varje upphandling beakta hållbarhetsaspekter.

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen har i dagsläget, utöver de aktiviteter som framgår av verksamhetsplanen, ingen aktuell handlingsplan²¹ eller motsvarande där konkretiserade aktiviteter kopplat till miljömålen framgår. I faktakontroll uppges även att förvaltningens verksamheter arbetar med Agenda 2030 inom ramen för andra styrande dokument såsom läroplaner och kurs- och ämnesplaner.

4.3.1.7 Generella iakttagelser

Av intervjuer framgår att arbetet med genomförandet av mål, aktiviteter och indikatorer kopplat till miljömålen haft en avsaknad på tydlig struktur. I intervju framgår att det i dagsläget är otydligt hur nämnderna och förvaltningarna ska arbeta med miljömålen, likväl att det saknas instruktioner om och i så fall hur nämnderna och förvaltningarna ska omsätta målen i RUS och genomförandeprogram i praktik. Vidare uppges att det i dagsläget saknas en intern inriktning av större vikt i relation till konkreta åtgärder och policys avseende miljömålen. Med anledning av detta agerar förvaltningarna, enligt uppgift, på egen hand.

Intervjuade avlämnar en samlad bild av att genomförandeprogrammet för klimat, miljö och energi är övergripande, och svårt att förhålla sig till. Vidare uppges att vissa förvaltningar inte varit involverade i framtagandet av genomförandeprogrammet, vilket de tror kan ha föranlett detta. Enligt intervjuade har det inte heller genomförts några särskilda informationstillfällen för att informera om hur programmet ska omsättas i praktik. Intervjuade upplever att de nämnder och förvaltningar som tagit fram en

¹⁹ Fastställd av socialnämnden 2021-09-17

²⁰ Fastställd av barn- och utbildningsnämnd samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2022-10-25

²¹ Förvaltningen tog inom ramen för det tidigare miljöprogrammet fram en handlingsplan som gällde till 2020

handlingsplan avseende miljö gjort detta på eget initiativ, bland annat på grund av att de har verksamhetsspecifika miljöfaktorer.

Vidare uppges att det saknas en strukturerad sammanhållning av regionens arbete med miljömålen på övergripande nivå. De resurser som finns inom regionstyrelseförvaltningen idag har, enligt intervjuade, inte möjlighet att stötta samtliga förvaltningar på önskat sätt. I dagsläget sker i stället stöttning vid behov eller på förekommen anledning. Intervjuade upplever att detta är ett utvecklingsbehov framgent. I faktakontroll framkommer även att avsaknaden av en övergripande handlingsplan för miljömålen, föranlett att förvaltningarna upplever att de saknar konkret stöd i miljömålsarbetet.

4.3.2 **Bedömning**

Vår granskning visar att det skiljer sig mellan förvaltningarna i vilken utsträckning de arbetar med miljömålen. Gemensamt för förvaltningarna är att dess övergripande miljöarbete har sin utgångspunkt i regionens strategiska plan samt att de har aktiviteter kopplade till ett eller flera av de ekologiska hållbarhetsmålen som regionfullmäktige antagit. Granskningen visar även att två av sex förvaltningar har tagit fram specifika handlingsplaner eller motsvarande för att precisera sitt arbete med miljömål, men på eget initiativ.

Baserat på iakttagelser i intervjuer konstaterar vi att vissa förvaltningar upplever att det finns en otydlighet om och hur RUS och genomförandeprogram ska fungera som interna styrsignaler för verksamheten. Vi konstaterar att genomförandeprogrammet i sig inte reglerar regionens interna arbete. Dock anger programmet förslag på förvaltningar som ska arbeta med programmets prioriteringar i samhandling med andra aktörer. Med anledning av detta krävs det tydliga riktlinjer gentemot nämnder och förvaltningar hur de i praktiken ska förhålla sig till programmet. Vi bedömer därför att det är av vikt att regionstyrelsen tydliggör hur resterande nämnder och förvaltningar ska arbeta med och implementera de styrande dokumenten.

I dagsläget saknas ett aktuellt program för regionens interna arbete med miljömålen, då regionen befinner sig i en övergångsperiod mellan det tidigare miljöprogrammet och kommande hållbarhetsprogram. Med anledning av detta bedömer vi att det inför kommande program är av vikt att regionstyrelsen tydliggör sin förväntan på vad nämnder och förvaltningar ska leverera inom detta område. Vi bedömer även att det är av vikt att regionens interna miljömål sedan konkretiseras i handlingsplaner och särskilda aktiviteter på verksamhetsnivå, likväl att det skapas ett system för att följa upp handlingsplanerna. I detta arbete krävs även resurser och kompetens för att hålla ihop arbetet på en regionövergripande nivå, och en omprioritering av regionens redan befintliga resurser kan därmed vara nödvändig.

4.4 Samverkan i arbetet för att uppnå miljömålen

4.4.1 Intern samverkan

Intervjuade beskriver att det inte finns några formella samverkansöverenskommelser mellan förvaltningarna, avseende de miljömässiga aktiviteterna. Intervjuade lämnar en gemensam bild att det i dagsläget sker viss intern samverkan avseende miljömålen, men att samverkan kan intensifieras. Samverkan inom området sker framför allt mellan de förvaltningar som har prioriterade aktiviteter av liknande karaktär.

Samhällsbyggnadsförvaltningen och teknikförvaltningen samverkar exempelvis i arbetet att förbättra luftkvaliteten i Visby, inom ramen för ett åtgärdsprogram som togs fram 2019. Detta med anledning av att antalet små partiklar i luften överskrider miljö kvalitetsnormen för luft.

Viss uttalad samverkan återfinns även i några av förvaltningarnas verksamhetsplaner. I teknikförvaltningens verksamhetsplan framgår att förvaltningen avser samverka med regionstyrelseförvaltningen och medverka i regionövergripande processer för framtidens samhällsbyggnadsprocess genom klimatanpassning- och omställning. Det framgår även att samverkan ska ske med Energicentrum, regionstyrelseförvaltningen och energibolaget GEAB avseende målet att lansera laddstolpar.

Även regionstyrelseförvaltningen har viss uttalad samverkan i sin verksamhetsplan. Ett exempel är att utveckla insatser för att öka kollektivtrafikresandet samt utveckla kompensationslösningar för minskad naturlig vattentillgång i Sliteområdet tillsammans med teknikförvaltningen. Aktiviteten har dock, enligt uppgift, inte tagits fram i samverkan med teknikförvaltningen. Dialog med bostadsmarknadens aktörer kring vikten av hållbart byggande är också en aktivitet som framgår av regionstyrelseförvaltningens verksamhetsplan.

Vi har i resterande verksamhetsplaner inte funnit någon uttalad prioriterad samverkan avseende mål och aktiviteter kopplade till miljö.

4.4.2 Extern samverkan

I intervju uppges att såväl näringsliv som akademi deltagit i framtagandet av den regionala utvecklingsstrategin. Vidare har det genomförts workshops i framtagandet av genomförandeprogrammet för klimat, miljö och energi där näringsliv och akademi deltagit. Ett antal projekt och aktiviteter avseende miljö genomförs även i samverkan med externa aktörer. Se nedanstående exempel på samverkan / samarbete med externa aktörer:

- Samarbete mellan regionen och GEAB för att installera fler publika laddplatser, i takt med ett större intresse för el- och hybridplatser
- *Energicentrum Gotland* som är ett av Sveriges regionala energikontor. Energicentrum är helägt av Region Gotland. Syftet med energicentrumet är att stärka Gotlands möjligheter att ställa om till ett effektivt och hållbart energisystem. I *Energicentrums* styrgrupp finns representanter från

allmänheten, GEAB, GUBIS²², LRF²³, Länsstyrelsen, Region Gotland utifrån dess regionala utvecklingsansvar, Tillväxt Gotland²⁴ samt Uppsala universitet Campus Gotland

- *Blått Centrum*, vars syfte är att stärka det inomregionala samarbetet i vattenfrågor på Gotland. Centrumet drivs av Uppsala universitet Campus Gotland i samarbete med Länsstyrelsen och Region Gotland

4.4.2.1 **Bedömning**

Vår granskning visar att graden av samverkan avseende miljömålen skiljer sig mellan förvaltningarna. Vi bedömer att den interna samverkan kan intensifieras. Bedömningen grundar vi på att det saknas uttalad samverkan för några förvaltningar, samt att det krävs en tydligare samverkan avseende miljömålen på en övergripande nivå.

Framåt ser vi att det vore positivt om formella samverkansöverenskommelser mellan regionens verksamheter inom ramen för kommande hållbarhetsprogram.

Vi bedömer att det sker samverkan med externa aktörer i syfte att nå de nationella och regionala miljömålen, vilket visar sig i flertalet olika projekt och aktiviteter.

4.5 **Uppföljning av miljömålen**

4.5.1 **Övergripande uppföljning**

Som nämnt i avsnitt 4.2.2 sker förvaltningarnas arbete med miljömålen på olika sätt. Sammantaget är det ingen av de granskade nämnderna med tillhörande förvaltningar som har några kontrollpunkter eller uppföljningsmått avseende miljö inom ramen för sin interna kontroll. I regionstyrelseförvaltningens risk- och väsentlighetsanalys 2023 framgår ett riskområde; det interna hållbarhetsarbetet bedrivs inte systematiskt. Risken har inte bedömts som hög utifrån sannolikhet och konsekvens och finns därmed inte med i förvaltningens internkontrollplan för 2023.

Uppföljning av de ekologiska hållbarhetsmålen, som återfinns i regionens strategiska plan, följs upp inom ramen för regionens concernstyrkort. En strukturerad uppföljning sker tre gånger om året; delår januari - april, delår augusti-oktober samt vid årsredovisning. I en av regionstyrelseförvaltningen genomförd uppföljning av målområdet ekologisk hållbarhet framgår att många av regionens verksamheter rapporterat genomförda aktiviteter med koppling till målet "Gotlands klimatavtryck minskar". Dock har inga kvantitativa utsläppsminskningar angetts. Av uppföljningen framgår att samtliga tre ekologiska hållbarhetsmål delvis uppfyllts.

De mål som framgår av genomförandeprogrammet för klimat, miljö och energi ska följas upp årligen. Uppföljningen genomförs av Region Gotland i dialog med

²² Paraplyorganisation för gotländska utvecklingsbolag

²³ Lantbrukarnas riksförbund

²⁴ Företagarorganisation

samverkande aktörer och samverkansrådet²⁵. En uppföljning av samtliga effektmål till 2040, som framgår av den regionala utvecklingsstrategin, ska även genomföras årligen. Resultatet av uppföljningen redovisas vid den årliga konferensen "Hur går det för Gotland?". Vi har inom ramen för granskningen inte mottagit någon samlad uppföljning av målen.

Uppföljning av de mål och aktiviteter som framgår av förvaltningarnas verksamhetsplaner har inte genomförts ännu. I intervjuer framgår att nämnderna tidigare inte efterfrågat någon ytterligare rapportering än det som förväntas redovisas inom ramen för koncernstyrkortet.

4.5.2 Återrapportering till regionstyrelsen

Regionstyrelsen får ta del av den redovisning som resterande nämnder genomför inom ramen för delårsrapporter och årsredovisning. Rapporteringen avser de mål som finns inom målområdet ekologisk hållbarhet i den strategiska planen.

Någon övergripande och samlad återrapportering av arbetet med miljömålen utifrån genomförandeprogrammet för klimat, miljö och energi har ej skett utöver detta. I faktakontroll uppges att den regionala utvecklingsstrategin har följts upp vid två tillfällen sedan strategin antogs.

Regionstyrelsen fick 2022-08-31 RF § 227 ta del av uppföljningen. Uppföljningen, som avser hela utvecklingsstrategin, visar att *"Det finns exempel på indikatorer där utvecklingen går i rätt riktning, men i stora delar visar uppföljningen på betydande gap mellan nuvarande tillstånd och det önskade tillståndet"*.

Detsamma framgår av den uppföljning som regionstyrelsen mottagit 2023-04-26 RF § 108.

4.5.2.1 Bedömning

Vår granskning visar att uppföljning av de ekologiska hållbarhetsmålen som finns i regionens strategiska plan sker systematiskt i delårsrapporter och årsredovisning.

Vi noterar att genomförandeprogrammet nyligen antagits, varpå en samlad uppföljning av målen ännu inte skett. Det är därav svårt att bedöma programmets genomslag i dagsläget. Regionen befinner sig även i en övergång mellan det tidigare miljöprogrammet och kommande hållbarhetsprogram.

Vi bedömer att återrapporteringen till regionstyrelsen avseende de ekologiska miljömålen i styrkortet är tillräcklig. Framgent är att det dock av vikt att det skapas system för uppföljning av mål, aktiviteter och indikatorer i relation till kommande hållbarhetsprogram. Här har regionstyrelsen ett ansvar att strukturera denna uppföljning på en regionövergripande nivå.

²⁵ Samverkansrådet är ett gemensamt samråd avseende genomförandeprogrammen klimat, miljö och energi samt näringslivsprogrammet, och har ett särskilt uppdrag att samordna och följa upp genomförandeprogrammen

5 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att regionen genomför ett miljöarbete i enlighet med de nationella miljömålen, men att det finns förbättringsområden för att intensiviera arbetet framåt.

Vår granskning visar att det har upprättats regionala miljömål och att dessa tar avstamp i de nationella miljömålen, genom såväl regional utvecklingsstrategi (RUS) som genomförandeprogram för klimat, miljö och energi. Av genomförd granskning och genomförda intervjuer framgår att det för förvaltningarna är otydligt om och hur RUS och genomförandeprogram ska fungera som interna styr signaler för verksamheten. Vi bedömer därför att det är av vikt att regionstyrelsen tydliggör hur resterande nämnder och förvaltningar ska arbeta med och implementera de styrande dokumenten.

Vad gäller regionens interna arbete med miljömålen konstaterar vi att regionen har ett antal ekologiska miljömål i koncernstyrkortet, men att det i dagsläget saknas ett aktuellt program för regionens interna arbete med miljömålen. Detta eftersom regionen befinner sig i en övergångsperiod mellan det tidigare miljöprogrammet och det kommande hållbarhetsprogrammet. Inför kommande program är av vikt att regionstyrelsen tydliggör vad nämnder och förvaltningar ska leverera inom området. Vi bedömer även att det är av vikt att det interna miljöarbetet konkretiseras i handlingsplaner och särskilda aktiviteter på verksamhetsnivå, likväl att det skapas ett system för att följa upp handlingsplanerna. I detta arbete krävs även resurser och kompetens för att hålla ihop arbetet på en regionövergripande nivå, och en omprioritering av regionens redan befintliga resurser kan därmed vara nödvändig.

Graden av samverkan avseende miljömålen skiljer sig mellan förvaltningarna, och den interna samverkan kan intensivieras. Bedömningen grundar vi på att det saknas uttalad samverkan för några förvaltningar samt att det krävs en tydligare samverkan på övergripande nivå avseende miljömålen.

Vi bedömer att återrapporteringen till regionstyrelsen avseende de ekologiska miljömålen i styrkortet är tillräcklig. Framgent är att det dock av vikt att det skapas system för uppföljning av mål, aktiviteter och indikatorer i relation till det kommande hållbarhetsprogrammet. Här har regionstyrelsen ett ansvar att strukturera denna uppföljning på en regionövergripande nivå.

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi regionstyrelsen och i tillämpliga fall granskade nämnder att:

- Tydliggöra nämndernas uppdrag inom området
- Ge nämnderna i uppdrag att ta fram handlingsplaner med aktiviteter för miljöarbetet
- Tillse att nämnderna får tillräcklig vägledning och stöd i framtagandet av handlingsplaner
- Överväga att ta fram formella samverkansöverenskommelser mellan regionens verksamheter inom ramen för kommande hållbarhetsprogram
- Tillse att det finns system för uppföljning av mål och aktiviteter kopplat till miljömål

Region Gotland

Granskning av regionens arbete med miljömål

2023-06-15

- Säkerställa att de resultat som framkommer av uppföljningen analyseras och utvärderas
- Överväga att följa upp eventuella riskområden kopplat till miljön inom ramen för den interna kontrollen

Då regionen befinner sig i en övergångsperiod mellan det tidigare miljöprogrammet och ett nytt hållbarhetsprogram, rekommenderar vi även revisionen att genomföra en uppföljande granskning om cirka två år.

Datum som ovan

KPMG AB

Hannah Klarkner
Kommunal revisor

Klara Löwenberg
Kommunal revisor

Magnus Larsson
Certifierad kommunal revisor / kundansvarig

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

6 Bilagor

6.1 Bilaga A: Nationella miljömål

Generationsmål: Att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är utlösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser			
Nedan listas de 16 miljö kvalitetsmålen			
Begränsad klimatpåverkan	Frisk luft	Bara naturlig försurning	Giftfri miljö
Skyddande ozonskikt	Säker strålmiljö	Ingen övergödning	Levande sjöar och vattendrag
Grundvatten av god kvalitet	Hav i balans samt levande kust och skärgård	Myllrande våtmarker	Levande skogar
Ett rikt odlingslandskap	Storslagen fjällmiljö	God bebyggd miljö	Ett rikt växt- och djurliv
Nedan presenteras etappmålen. Målen är uppdelade i sju områden.			
Område: Avfall <ul style="list-style-type: none"> Mer bygg- och rivningsavfall materialåtervinns och förbereds för återanvändning (2025) Öka andelen kommunalt avfall som materialåtervinns och förbereds för återanvändning (2025) Ökad utsortering och biologisk behandling av matavfall (2025) 	Område: Begränsad klimatpåverkan <ul style="list-style-type: none"> Utsläpp av växthusgaser från inrikes transporter (2023) Utsläpp av växthusgaser (2020) Utsläpp av växthusgaser (2040) Utsläpp av växthusgaser (2045) 	Område: Hållbar stadsutveckling <ul style="list-style-type: none"> Andelen gång-, och cykel- och kollektivtrafik (2025) Dagvattenhantering i befintlig bebyggelse (2025) Dagvattenhantering i ny eller ändrad bebyggelse (2023) Integrering av stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer (2025) 	Område: Farliga ämnen <ul style="list-style-type: none"> Användning av biocidprodukter (2030) Användningen av växtskyddsmedel (2030) Läkemedel i miljön (2030)

Region Gotland

Granskning av regionens arbete med miljömål

2023-06-15

<p><i>Område: Cirkulär ekonomi</i></p> <ul style="list-style-type: none">○ Återanvändning av förpackningar (2030)	<p><i>Område: Luftföroreningar</i></p> <ul style="list-style-type: none">○ Minskning av nationella utsläpp av luftföroreningar	<p><i>Område: Minskat matsvinn</i></p> <ul style="list-style-type: none">○ Livsmedelsförlusterna ska minska och mer ska bli mat (2025)○ Matsvinnet ska minska mätt i mängd livsmedelsavfall
---	--	--